Europos Parlamentas
2024-2029

Biudžeto kontrolės komitetas

2024/2052(INI)

21.02.2025

PRANEŠIMO PROJEKTAS

2023 m. metinis pranešimas dėl Europos investicijų banko finansinės veiklos kontrolės
(2024/2052(INI))

Biudžeto kontrolės komitetas

Pranešėjas: Ondřej Knotek

TURINYS

Psl.

PASIŪLYMAS DĖL EUROPOS PARLAMENTO REZOLIUCIJOS 3

PASIŪLYMAS DĖL EUROPOS PARLAMENTO REZOLIUCIJOS

2023 m. metinis pranešimas dėl Europos investicijų banko finansinės veiklos kontrolės (2024/2052(INI))

Europos Parlamentas,

– atsižvelgdamas į 2024 m. vasario 1 d. Europos investicijų banko (EIB) 2023 m. veiklos ataskaitą „Tvarios gyvensenos strategija“ ir į 2023 m. vasario 2 d. EIB dokumentą „2023–2025 m. EIB grupės veiklos planas“,

– atsižvelgdamas į 2024 m. vasario 7 d. paskelbtą EIB 2023–2024 m. investicijų ataskaitą „Transformacija siekiant konkurencingumo“,

– atsižvelgdamas į 2023 m. gegužės 8 d. EIB dokumentą „EIB skolinimo energetikos sektoriui politikos laikotarpio vidurio peržiūra“,

– atsižvelgdamas į 2024 m. liepos 1 d. paskelbtą EIB grupės skaidrumo politikos įgyvendinimo 2023 m. ataskaitą,

– atsižvelgdamas į 2023 m. lapkričio 27 d. EIB dokumentą, skirtą EIB grupės programai PATH (2023 m. lapkričio mėn. versija 1.2), kuria remiamos sandorių šalys joms siekiant suderinti savo veiklą su Paryžiaus susitarimu,

– atsižvelgdamas į 2024 m. birželio 21 d. EIB dokumentą „EIB grupės 2024–2027 m. strateginis veiklos planas“ ir 2023 m. lapkričio 29 d. EIB dokumentą „Direktorato „EIB pasaulyje“ strateginis veiksmų planas“,

– atsižvelgdamas į 2024 m. liepos 25 d. paskelbtą 2023 m. EIB grupės tvarumo ataskaitą,

– atsižvelgdamas į 2023 m. vasario 6 d. EIB informacinį pranešimą „Europos investicijų banko požiūris į žmogaus teises“,

– atsižvelgdamas į 2024 m. birželio 10 d. paskelbtą 2023 m. EIB grupės skundų nagrinėjimo mechanizmo ataskaitą,

– atsižvelgdamas į 2024 m. spalio 14 d. EIB dokumentą „Įvairovė, teisingumas ir įtrauktis EIB grupėje“,

– atsižvelgdamas į 2024 m. rugsėjo 23 d. EIB paskelbtas EIB Audito komiteto metines 2023 m. ataskaitas,

– atsižvelgdamas į 2024 m. liepos 15 d. EIB ataskaitą „2023 m. EIB grupės veikla ES sanglaudos regionuose“,

– atsižvelgdamas į 2023 m. spalio 19 d. EIB ataskaitą „2023 m. EIB investicijų apklausa. Europos Sąjungos apžvalga“,

– atsižvelgdamas į 2024 m. birželio 26 d. EIB ataskaitą „EIB parama ES verslo subjektams: poveikio įrodymai sprendžiant rinkos nepakankamumo klausimus“,

– atsižvelgdamas į 2024 m. kovo 5 d. Komisijos ir Sąjungos vyriausiojo įgaliotinio užsienio reikalams ir saugumo politikai bendrą komunikatą „Nauja Europos gynybos pramonės strategija. Užtikrinti ES parengtį, grindžiamą reaguojančia ir atsparia Europos gynybos pramone“ (JOIN(2024)0010),

– atsižvelgdamas į Audito Rūmų specialiąją ataskaitą Nr. 22/2024 „Dvigubas finansavimas iš ES biudžeto“,

– atsižvelgdamas į 2023 m. gruodžio 29 d. EIB ataskaitą „Europos investicijų banko grupės 2023 m. birželio mėn. rizikos valdymo sistemos atskleidimo ataskaita“,

– atsižvelgdamas į Darbo tvarkos taisyklių 55 straipsnį,

– atsižvelgdamas į Biudžeto kontrolės komiteto pranešimą (A10-0000/2025),

A. kadangi EIB, atsižvelgiant į jo skolinimosi ir skolinimo apimtis, yra didžiausias daugiašalis plėtros bankas pasaulyje;

B. kadangi, kaip daugiašalį ES valstybių narių valdomą investicijų banką, EIB administruoja Valdytojų taryba, Direktorių valdyba ir Valdymo komitetas, bankas turi savo vidaus atskaitomybės, valdymo ir audito mechanizmus;

C. kadangi EIB veikia konkurencingoje rinkoje, tačiau iš jo, kaip ES organo, taip pat tikimasi, kad jis laikysis aukštų skaidrumo ir suinteresuotųjų subjektų įtraukimo standartų;

D. kadangi EIB turi kompleksinių tikslų – imtis klimato srities veiksmų, siekti aplinkos tvarumo, ekonominės ir socialinės sanglaudos, konvergencijos, skaitmeninės pertvarkos, remti ES išorės veiksmų prioritetus visame pasaulyje, o jo finansavimas derinamas su ES politikos prioritetais;

E. kadangi EIB taip pat pavesta rūpintis ES politikos priemonėms įgyvendinti būtinais ištekliais, t. y. vykdyti skolinimo veiklą;

F. kadangi Europos Vadovų Tarybos 2024–2029 m. strateginėje darbotvarkėje numatytas stipresnis EIB grupės, kaip ES gynybos ir saugumo sričių skatintojos, vaidmuo ir pabrėžiamas būtinumas stiprinti ES konkurencingumą darant dideles kolektyvines investicijas, kuriomis būtų sutelkiamas tiek viešasis, tiek privatusis finansavimas;

G. kadangi M. Draghi ataskaitoje dėl Europos konkurencingumo ateities[1] pateikta nemažai siūlymų, kaip toliau plėsti EIB vaidmenį finansuojant ES politikos priemones ir sudarant sąlygas EIB prisiimti daugiau rizikos;

H. kadangi būtina mažinti kliūtis mažosioms ir vidutinėms įmonėms (MVĮ) bei vidutinės kapitalizacijos įmonėms gauti finansavimą; kadangi viešojo sektoriaus skolinimo ir garantijų schemos yra svarbi anticiklinė politikos priemonė, visų pirma per ekonomikos nuosmukius, tačiau ji taip pat padeda sušvelninti struktūrinio rinkos nepakankamumo atvejus;

[1] Draghi, M., *Europos konkurencingumo ateitis*, 2024 m. rugsėjo mėn.

I. kadangi EIB yra būtina Europos plėtros finansų struktūros dalis ir didžiausias daugiašalis skolintojas ES kaimyniniuose regionuose;

J. kadangi ES politikos priemonių sėkmė ir jų įgyvendinimo veiksmingumas vis labiau priklauso nuo EIB grupės; kadangi aišku, kad Parlamento atliekamos EIB finansinės veiklos kontrolės intensyvumas ir kokybė turėtų atitikti EIB ir Komisijos bendradarbiavimo intensyvumą, kuris reikšmingai išaugo;

K. kadangi EIB verslo modelis lemia tai, kad turi būti taikomi aukščiausi sąžiningumo, atskaitomybės ir skaidrumo standartai ir turi būti priimtos ir nuolat atnaujinamos tinkamos kovos su visų rūšių sukčiavimu, pinigų plovimu, terorizmo finansavimu ir organizuotu nusikalstamumu priemonės,

Finansinės operacijos ir veiklos rezultatai

1. pažymi, kad EIB veiksmingai ir efektyviai pasiekė rezultatų tarptautinėje plotmėje, kuriai įtakos turi su geopolitine padėtimi susiję visuotiniai uždaviniai, klimato kaitos padariniai ir kitos pasaulio ekonomiką veikiančios situacijos;

2. atkreipia dėmesį, kad EIB grupės konsoliduotas rezultatas pagal tarptautinius finansinės atskaitomybės standartus (TFAS) 2023 m. sudarė 2 272 mlrd. EUR, palyginti su 2 327 mlrd. EUR 2022 m. (2,4 proc. per metus mažiau);

3. pastebi, kad EIB bendras likvidumo rodiklis iki 2023 m. pabaigos išliko vidaus ribose; pabrėžia, kad EIB AAA reitingas su stabiliomis perspektyvomis yra būtinas siekiant užtikrinti tinkamus rinkos finansavimo šaltinius lengvatinėmis palūkanų normomis ir todėl turi būti išsaugotas; pabrėžia, kad aukštas EIB kredito reitingas yra labai svarbus jo sėkmingam verslo modeliui;

4. pažymi, kad 2023 m. iš viso išmokėta 54,4 mlrd. EUR (iš kurių 53,4 mlrd. EUR – iš EIB nuosavų išteklių), palyginti su 54,3 mlrd. EUR 2022 m. (iš kurių 53,3 mlrd. EUR – iš EIB nuosavų išteklių); pastebi, kad, remiantis EIB Ekonomikos departamento ir Komisijos Jungtinio tyrimų centro bendrai sukurtu ekonominiu modeliu, dėl vien 2023 m. EIB grupės su ES pasirašytų bendrų investicijų iki 2027 m. ES 27 bus sukurta apie 1 460 000 naujų darbo vietų, o atitinkamas poveikis ES ekonomikai prilygs BVP padidėjimui 1,03 procentinio punkto;

Programa „InvestEU“, daugiametės finansinės programos supaprastinimas ir Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonė

5. teigiamai vertina, kad 2023 m. gruodžio 13 d. buvo patvirtintas 2024–2026 m. EIB grupės veiklos planas, kuriame apibendrinami užsibrėžti prioritetai ir per kitus trejus metus EIB grupės strategijai įgyvendinti skirta veikla;

6. primena, kad EIB grupei yra skirta 75 proc. (19,6 mlrd. EUR) pagal programos „InvestEU“ reglamentą[2] suteiktos ES biudžeto garantijos; pabrėžia, kad vien 2023 m. EIB pagal programą „InvestEU“ patvirtino 30 operacijų iš viso už 9,1 mlrd. EUR sumą;

[2] 2021 m. kovo 24 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2021/523, kuriuo nustatoma programa „InvestEU“ ir iš dalies keičiamas Reglamentas (ES) 2015/1017 (OL L 107, 2021 3 26, p. 30, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/523/oj).

7. pabrėžia, kad pagal dabartinę 2021–2027 m. daugiametę finansinę programą EIB valdo 87 Komisijos suteiktus įgaliojimus, o, įskaičiavus pasidalijamojo valdymo ir vietos valdžios bei valstybių narių priskirtus įgaliojimus, jų skaičius padidėja iki maždaug 130, ir pažymi, kad EIB per metus pateikia ne mažiau kaip 457 ataskaitas dėl šių įgaliojimų; pažymi, kad siekiant sudaryti sąlygas geriau panaudoti išteklius būtina mažinti biurokratiją ir paprastinti procedūras;

8. pažymi, kad EIB valdo šešis Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonės (EGADP) įgaliojimus keturiose valstybėse narėse, pasirašytus 2021 m. (Graikija ir Italija), 2022 m. (Rumunija) ir 2024 m. (Ispanija), kurių bendra vertė sudaro 8,7 mlrd. EUR; vis dėlto supranta, kad pradėjus taikyti su išlaidomis nesusietu finansavimu grindžiamas priemones, kurių apimtis įsigaliojus EGADP smarkiai išaugo, labai padidėja klaidų ir netinkamo valdymo, visų pirma dvigubo finansavimo, rizika; ragina Komisiją ir EIB, atliekantį pagrindinio partnerio ir patarėjo funkciją, neteikti naujų pasiūlymų dėl EGADP grindžiamo finansinių mechanizmų nustatymo plano, be kita ko, ir būsimame Komisijos pasiūlyme dėl daugiametės finansinės programos laikotarpiu po 2027 m.; primena, kad EIB procedūros neturėtų būti paprastinamos silpninant ES išteklių valdymo patikimumą ir mažinant galimybes vykdyti kontrolę, kuria siekiama, kad, kaip nustatyta Sutartyse, iš atitinkamų subjektų būtų reikalaujama atskaitomybės;

Energetinis saugumas

9. atkreipia dėmesį į nuolatinę EIB paramą energijos tiekimo saugumui, t. y. daugiausia elektros tinklams ir tarpvalstybinei infrastruktūrai stiprinti, energijos paklausai vykdant energijos vartojimo efektyvumo projektus mažinti ir mažo anglies dioksido pėdsako energijos gamybai skatinti; pabrėžia, kad EIB jau kurį laiką remia naujus energetinio saugumo aspektus, pvz., paklausos atsaką ir energijos kaupimą, ir skatina vystyti tvarų energetikos pertvarkai reikalingų ypatingos svarbos žaliavų tiekimą;

10. pakartoja raginimą kovoti su energijos nepritekliumi ir primena, kad energetikos krizė skatina infliaciją, didina apsirūpinimo maistu nesaugumą ir apsunkina namų ūkių biudžetus, bei ragina EIB, naudojantis Teisingos pertvarkos mechanizmu ir Modernizavimo fondu, remti labiausiai energetikos pertvarkos paveiktus regionus ir gyventojus; suvokia, kad daugelis sektorių susiduria su vis didesnėmis problemomis, nes patiria bendrą prisitaikymo prie Žaliojo kurso tikslų, energetikos krizės padarinių ir infliacijos kilimo poveikį; ragina EIB labiau stengtis sumažinti švarių technologijų kapitalo kainą;

11. atkreipia dėmesį, jog 2023 m. liepos mėn. EIB grupė 2022 m. spalio mėn. įsipareigojimo finansavimo tikslus nuo 30,0 mlrd. EUR (iki 2027 m.) padidino iki 45,0 mlrd. EUR (planas „REPowerEU+“), kad galėtų sustiprinti pastangas remti ES energetinį saugumą;

12. pabrėžia, kad 2023 m. EIB su energetika susijusiems projektams suteikė maždaug 21,4 mlrd. EUR finansavimą, iš jų apie 19,8 mlrd. EUR Europos Sąjungoje, o 1,6 mlrd. EUR – už ES ribų;

13. mano, kad vandenilis ir jo produktai, ypač kai jie gaunami iš atsinaujinančiųjų išteklių, gali atlikti tam tikrą vaidmenį įgyvendinant ES dekarbonizacijos tikslus ir mažinant

priklausomybę nuo iškastinio kuro; ragina EIB atlikti svarbų vaidmenį sutelkiant privačias investicijas;

Gynybos ir saugumo politika

14. pabrėžia, kad 2024 m. gegužės mėn. EIB Direktorių valdyba patvirtino EIB grupės Saugumo ir gynybos veiksmų planą, kuriuo bus padidinta parama ES saugumo ir gynybos pramonei; pažymi, kad EIB parama teikiama saugumo ir gynybos sektoriaus MVĮ ir novatoriškiems startuoliams, vadovaujantis dvejopo naudojimo principu, laikantis patikimo civilinio naudojimo kriterijaus, tačiau nebetaikant pajamų kriterijaus;

15. pabrėžia, kokią pridėtinę vertę teikia novatoriškos priemonės, kurias EIB pradėjo taikyti siekdamas paspartinti investicijas į saugumą ir gynybą, bei vieno langelio principas, pagal kurį klientams ir išorės suinteresuotiesiems subjektams teikiama ekspertinė pagalba siekiant jiems palengvinti galimybes gauti EIB grupės paramą;

16. suvokia, kad 2023 m. birželio mėn. EIB patvirtino pagal Strateginę Europos saugumo iniciatyvą, skirtą ES investicijoms į saugumą, 2022–2027 m. laikotarpiui numatytos sumos padidinimą nuo 6,0 mlrd. EUR iki 8,0 mlrd. EUR, į iniciatyvą įtraukdamas ir kosmoso bei kibernetinio saugumo sektorius; ragina EIB stiprinti institucinę partnerystę su Europos Sąjungos kosmoso programos agentūra ir kitais galimai svarbiais partneriais;

17. teigiamai vertina EIB bendradarbiavimą su Europos gynybos agentūra ir palankiai vertina atnaujinto abiejų institucijų susitarimo memorandumo pasirašymą 2024 m. spalio 3 d.;

Socialinė infrastruktūra ir būstas

18. pabrėžia, kad būsto įsigijimo ir nuomos kainos per pastaruosius keletą metų gerokai padidėjo, atitinkamai sumažėjo būsto įperkamumas daugelyje ES didmiesčių vietovių ir pablogėjo šių vietovių pasiekiamumas; palankiai vertina paramos socialinei infrastruktūrai įtraukimą į EIB grupės aštuonis strateginius 2024–2027 m. prioritetus ir sutinka, kad, siekiant didinti produktyvumą ir prisidėti prie stiprios ir atsparios visuomenės, labai svarbu investuoti į efektyviai energiją naudojantį, tvarų ir prieinamą būstą, naujausią mokslo ir technikos lygį atitinkančią sveikatos priežiūrą ir švietimą;

19. mano, kad bendradarbiaujant su vietos valdžios institucijomis, vietos savivaldos institucijomis ir pilietinės visuomenės atstovais turėtų būti skatinama socialinio būsto plėtra; suvokia, kad EIB veiksmų būsto ir socialinės infrastruktūros sektoriuje rezultatyvumas taip pat priklauso nuo politikos ir reglamentavimo kliūčių panaikinimo;

Parama MVĮ, vidutinės kapitalizacijos įmonėms, startuoliams ir veiklą plečiančioms įmonėms, kapitalo rinkų sąjunga ir Europos investicijų fondo vaidmuo

20. pabrėžia, kad MVĮ, startuoliai ir veiklą plečiančios įmonės yra itin svarbūs ES ekonomikai; pažymi, kad šiems verslo subjektams kyla didelių problemų siekiant gauti finansavimą, patekti į rinkas ir pritraukti talentų, o tai riboja jų augimą; laikosi nuomonės, kad verslo augimas ir dinamiškumas yra labai svarbūs inovacijų, konkurencingumo ir produktyvumo veiksniai; ragina EIB grupę ir toliau spręsti šiuos

klausimus vykdant tikslines finansines programas, taikant rizikos pasidalijimo mechanizmus ir verslui skirtas finansines priemones;

21. mano, kad tvirtesnė kapitalo rinkų sąjunga suteiks postūmį pakeitimo vertybiniais popieriais ir rizikos kapitalo rinkoms, atsiras galimybių didinti investicijas į realiąją ekonomiką, o pirmenybė turėtų būti teikiama veiklą plečiančių Europos įmonių su Europos kapitalu finansavimui, kaip parodė 2023 m. vasario mėn. pradėta Europos technologijų čempionų iniciatyva perspektyvioms Europos technologijų įmonėms finansuoti; pastebi, kad Europos technologijų čempionų iniciatyvą papildo Europos veiklą plečiančių įmonių iniciatyva, kuria siekiama suteikti Europos aukštųjų technologijų įmonėms labai svarbų finansavimą jų vėlesnio etapo plėtrai;

22. pripažįsta Europos investicijų fondo (EIF) misiją remti finansavimo prieinamumą Europos labai mažoms, mažosioms ir vidutinėms įmonėms; mano, kad turėtų būti plečiama EIF veikla Europos rizikos kapitalo ekosistemos plėtrai remti;

23. džiaugiasi, kad EIB grupė vien 2023 m. suteikė paramą maždaug 400 000 MVĮ ir vidutinės kapitalizacijos įmonių – 31,1 mlrd. EUR finansavimą, apimantį paskolas ir garantijas verslo subjektams (iš minėtos sumos 14,9 mlrd. EUR skyrė pats EIF), o iš viso buvo sutelkta daugiau kaip 134 mlrd. EUR, ir pažymi, kad EIB šiuo tikslu sujungė pajėgas su beveik 300 institucijų partnerių;

24. primena, kad lėšų skyrimas iš Europos garantijų fondo baigėsi 2023 m. ir kad šio fondo asignavimai, skirti padėti MVĮ atsigauti nuo neigiamo pandemijos poveikio, visoje ES pasiekė maždaug 200 000 MVĮ; primena ankstesnėse rezoliucijose išdėstytą susirūpinimą dėl sprendimų priėmimo proceso ir informacijos apie galutinius paramos gavėjus skaidrumo;

25. atkreipia dėmesį, kad EIF kovos su pinigų plovimu ir terorizmo finansavimu priemonės apima su produktais ir operacijomis susijusios rizikos vertinimą, sandorio šalių išsamaus patikrinimo atlikimą, nuosavybės struktūros ir svarbiausių asmenų patikrinimą, ar jiems netaikomos sankcijos ir ar apie juos nėra kelią sandoriams užkertančios informacijos žiniasklaidoje, taip pat privalomų mokymų visiems darbuotojams rengimą ir susitarimo su Liuksemburgo finansinės žvalgybos padaliniu dėl pranešimo apie nustatytas įtartinas operacijas ir tolesnių veiksmų sudarymą;

Svarbiausios sanglaudos, klimato srities veiksmų, aplinkos tvarumo ir skaitmenizacijos politikos sritys

26. teigiamai vertina tai, kad 2021–2027 m. sanglaudos gairėse EIB įsipareigojo bent 40 proc. viso savo finansavimo Europos Sąjungoje 2022–2024 m. skirti sanglaudos regionuose vykdomiems projektams ir kad 2023 m. toks finansavimas sudarė apie 42 proc. bendro ES skolinimo (palyginti su 40 proc. 2022 m.); pabrėžia, kad EIB finansavimo dalis, skirta mažiau išsivysčiusiems regionams, nuo 24 proc. 2022 m. padidėjo iki 26 proc. 2023 m., t. y. 17,2 mlrd. EUR, gerokai viršydama EIB sanglaudos gairėse 2023 metams užsibrėžtą tikslinį dydį – 21 proc.; pakartoja raginimą EIB toliau stebėti ir analizuoti trūkumus, trukdančius tam tikriems regionams ar šalims visapusiškai naudotis EIB finansine parama ir pagalba;

27. pripažįsta, kad per pastaruosius 15 metų EIB konsultavimo paslaugų departamentas parėmė daugiau kaip 1 000 projektų sanglaudos regionuose; laikosi nuomonės, kad daugiau dėmesio turėtų būti skiriama informavimo veiklai ir siekiui aktyviai populiarinti finansavimo galimybes mažiau išsivysčiusiuose ir pertvarkos regionuose;

28. atkreipia dėmesį į daugelį EIB skatinamų priemonių sanglaudos regionuose, kuriomis remiamas sveikatos priežiūros sektorius, įskaitant iniciatyvą „HERA Invest“, 100 mln. EUR garantiją, sukurtą pagal partnerystę su Komisija investicijoms į pažangiuosius tyrimus ir plėtrą remti; ragina EIB skatinti tikslines investicijas į sanglaudos regionų strategines sistemines įgalinančias priemones, pvz., sveikatos priežiūros ir švietimo prieinamumą, skaitmeninį junglumą ir vietos lygmens finansavimą miestams ir regionams, pasitelkiant tiesioginį skolinimą (pvz., bendrąsias paskolas miestams) arba finansavimo priemones, ir išnaudoti ES dotacijų ir EIB paskolų sinergiją tarpvalstybiniam geležinkelių susisiekimui išlaikyti, o tai yra labai svarbu siekiant geresnės integracijos ES bendrojoje rinkoje;

29. pabrėžia, kad vien 2023 m. EIB pasirašė 41,8 mlrd. EUR finansavimą klimato srities veiksmams ir 25,1 mlrd. EUR aplinkos tvarumui (2022 m. atitinkamai 35,1 mlrd. EUR ir 15,9 mlrd. EUR); pažymi, kad EIB finansavimas prisitaikymui prie klimato kaitos 2023 m. iš viso sudarė 2,7 mlrd. EUR, o tai atitinka 6,4 proc. lėšų visiems klimato srities veiksmams (palyginti su 1,9 mlrd. EUR arba 5,4 proc. 2022 m.); pabrėžia, kad klimato srities veiksmų ir aplinkos tvarumo finansavimas 2023 m. iš viso sudarė 60 proc. EIB finansavimo;

30. palankiai vertina tai, kad EIB į svarbiausius savo prioritetus įtraukė žemės ūkį ir bioekonomiką; pakartoja, kad žemės ūkio sektorius susiduria su vis didesnėmis problemomis ir kad iš ES ūkininkų reikalaujama prisitaikyti prie Europos žaliojo kurso tikslų, kovoti su energetikos krizės padarinių sukeltais sutrikimais ir prisitaikyti prie didėjančios infliacijos; ragina EIB grupę padidinti savo įsitraukimą į žemės ūkio sektorių;

31. teigiamai vertina, kad EIB yra vienas iš svarbiausių skaitmenizacijos Europos Sąjungoje rėmėjų; ragina EIB sustiprinti paramą skaitmeniniams tinklams ir skatinti ES autonomiją svarbiausių technologijų srityje;

32. pastebi, kad kibernetinio saugumo sektorius atlieka labai svarbų vaidmenį apsaugant verslo subjektus ir vyriausybes nuo vis sudėtingesnių skaitmeninių grėsmių; palankiai vertina pagal Strateginę Europos saugumo iniciatyvą finansuojamų investicijų į saugumą padidinimą nuo 6 mlrd. EUR iki 8 mlrd. EUR, kad būtų sprendžiamos saugumo problemos, be kita ko, naujosios kosmoso industrijos srityje;

EIB veikla už ES ribų

33. pabrėžia, kad antraisiais „EIB pasaulyje“ gyvavimo metais šis direktoratas suteikė 8,4 mlrd. EUR siekiantį finansavimą (palyginti su 9,1 mlrd. EUR 2022 m.); atkreipia dėmesį, kad „EIB pasaulyje“ finansavimas gali aprėpti tik 50 proc. bendrų projekto išlaidų, todėl investicijos nuolat bendrai finansuojamos kartu su plėtros finansų įstaigomis ir daugiašaliais plėtros bankais; ragina EIB ir Komisiją investuoti į vidaus auditą ir nepriklausomas kontrolės funkcijas, kad būtų garantuotas ES nepriklausančių šalių partnerius apimančių operacijų sąžiningumas ir patikimumas;

34. pabrėžia, kad EIB intervenciniai veiksmai Ukrainoje turi būti grindžiami atstatymo prioritetais ir turi būti visapusiškai suderinti su Ukrainos plane išdėstytais prioritetais ir metodais; pažymi, kad EIB toliau stiprina pastangas užkirsti kelią su Ukrainoje įgyvendinamais EIB grupės projektais susijusiam sukčiavimui bei korupcijai, nuo jų atgrasyti ir juos tirti; pakartoja savo raginimą užtikrinti griežtas Ukrainai teikiamos finansinės paramos sąlygas, pagal kurias būtų galima vykdyti aiškią priežiūrą – turėtų būti numatytos politikos sąlygos, apimančios apžiūros teises, teises gauti informaciją ir patekti į patalpas;

35. mano, kad didesnis EIB vaidmuo suteiktų pridėtinės vertės tiek Ukrainos atstatymui, tiek plėtros procesui, taip pat galimiems partnerystės dariniams pagal ES strategijos „Global Gateway“ darbotvarkę, kaimynystės politikai bei pagalbai siekiant darnaus vystymosi tikslų; ragina Komisiją kuo labiau padidinti bendradarbiavimą su EIB siekiant pasinaudoti ES strategine autonomija, visų pirma energijos ir žaliavų srityje;

36. pabrėžia, kad, siekdamas remti Ukrainą, nuo konflikto su Rusija pradžios 2014 m. EIB yra parengęs daugiau kaip 7 mlrd. EUR paskolų portfelį; pabrėžia, kad, 2023 m. gruodžio 31 d. duomenimis, EIB pozicija (išmokėta ir dar neišmokėta) sudarė 5,750 mlrd. EUR, ji daugiausia yra padengta ES garantijomis pagal EIB išorės skolinimo įgaliojimą;

37. konstatuoja Moldovoje atliktus daugelį veiksmų ekonomikos nuosmukio ir energetikos krizės poveikiui sumažinti ir šalies narystės ES siekiui remti, taip pat atitinkamus veiksmus Vakarų Balkanuose, kuriuose „EIB pasaulyje“ 2023 m. investavo 1,2 mlrd. EUR ir papildomus 700 mln. EUR kelių eismo saugumui didinti ir geležinkelių tinklams gerinti; palankiai vertina tai, kad 2024 m. patvirtinta Vakarų Balkanų reformų ir ekonomikos augimo priemonė;

EIB atskaitomybės struktūra

38. primena, kad EIB vidaus priežiūrai vadovauja Generalinė inspekcija, apimanti tris su atskaitomybe susijusius – operacijų vertinimo, skundų mechanizmo ir sukčiavimo tyrimo – padalinius, atliekančius viena kitą papildančias funkcijas, padedančias nuosekliai išnagrinėti įtarimus ir skundus;

39. pastebi, kad pagal EIB grupės skundų nagrinėjimo tvarką 2023 m. iš viso buvo išnagrinėta 104 atvejų (2022 m. – 97); atkreipia dėmesį, kad 2023 m. buvo gauta 60 naujų skundų (2022 m. – 54), iš kurių 44 buvo pripažinti priimtinais, o 29 buvo susiję su EIB finansuojamais projektais, iš kurių 27 buvo vykdomi ne Europoje;

40. pažymi, kad EIB viešųjų pirkimų skundų komitetas yra nepriklausomas EIB komitetas, nagrinėjantis skundus apie projektų viešųjų pirkimų procedūras, susijusias su EIB finansuojamais projektais už ES ribų;

41. palankiai vertina Tyrimų padalinio (IG/IN) pastangas bendradarbiauti ir koordinuoti veiksmus su kitais ES kovos su sukčiavimu struktūros organais, visų pirma su Europos kovos su sukčiavimu tarnyba ir Europos prokuratūra, kuriems 2023 m. buvo perduota 37 proc. tyrimų (27 atvejai iš 74);

42. pažymi, kad IG/IN, naudodamasis sukčiavimo ir sąžiningumo rodiklių rizikos vertinimo priemone ir korupcijos rizikos viešuosiuose pirkimuose robotu, atlieka proaktyvius sukčiavimo nustatymo veiksmus ir kad 2023 m. per 24 peržiūras buvo nustatyti tiksliniai subjektai, kurių atžvilgiu buvo atlikti trys visapusiški išsamūs proaktyvūs sąžiningumo patikrinimai;

43. apgailestauja, kad, nepaisant pakartotinių Parlamento raginimų, IG/IN metinėje ataskaitoje nepateikiama pakankamai informacijos apie jo nagrinėjamų atvejų finansinį mastą, paveiktas lėšas ar įgaliojimus, atitinkamų projektų rūšis, patvirtintas poveikio švelninimo priemones, EIB tarnybų ir tarpininkų ar partnerių vaidmenį minėtais atvejais ar netgi atitinkamas valstybes nares; pakartoja raginimą IG/IN pateikti ne tik aprašomąjį kelių atvejų tyrimų apibūdinimą, kad būtų galima įžvelgti vertingos informacijos, kokie finansiniai interesai yra apsaugomi;

44. suvokia, kad pagal EIB draudimo dalyvauti procedūroje politiką numatytas autonomiškas draudimo dalyvauti procedūroje procesas, sprendimų priėmimo standartų, rezultatų ir taisomųjų priemonių požiūriu ne visiškai lygiavertis Komisijos ankstyvojo nustatymo ir draudimo dalyvauti procedūroje sistemai; pakartoja raginimą Komisijai nustatyti galimas spragas ir pasiūlyti taisomųjų priemonių, įskaitant pagreitintą procedūrą, pagal kurią EIB draudimo dalyvauti procedūroje sprendimai būtų vykdomi per Ankstyvojo nustatymo ir draudimo dalyvauti procedūroje sistemą; pastebi, kad 2023 m. pagal IG/IN nustatytus duomenis vykdant draudimo dalyvauti procedūroje procesą penkioms įmonėms buvo penkeriems metams uždrausta dalyvauti bet kurioje EIB finansuojamoje veikloje;

45. palankiai vertina tai, kad 2023 m. buvo patvirtinta EIB grupės vidaus kontrolės sistemos politika; ragina banką atsižvelgti į Audito komiteto pastabas, kad tiek vidaus auditas, tiek vidaus kontrolės sistema turėtų būti plėtojami ir tapti grupės funkcijomis;

46. pažymi, kad nepriklausomas EIB išorės auditorius yra trečioji gynybos linija; pažymi, kad reguliariai rotuojant auditorius ir užduotis tampa įmanoma pastebėti naujų aspektų, todėl atkreipia dėmesį, kad EIB išorės auditorius turėtų būti periodiškai rotuojamas, tačiau jo įgaliojimai buvo pratęsti iki 2027 m., o EIB grupės auditoriumi jis dirba nuo 2009 m.;

47. teigiamai vertina tai, kad EIB grupės rizikos valdymo sistemos ir EIB grupės pusmetinės rizikos valdymo sistemos atskleidimo ataskaitos yra veiksmingos ir yra suderintos su Europos bankininkystės institucijos reikalavimais ir techniniais standartais;

48. supranta, kad, vadovaudamosi kintančiais ES poreikiais, ES institucijos 2024 m. patvirtino EIB valdytojų tarybos pasiūlytus įstatų pakeitimus – iš dalies pakeitė įstatyminę sverto koeficiento ribą[3] ir padidino ją nuo 250 proc. iki 290 proc., kad EIB būtų sudarytos sąlygos daugiau investuoti nedidinant nuosavo kapitalo bazės;

49. mano, kad pakeistas sverto koeficientas sudaro sąlygas prisiimti didesnę riziką; pripažįsta, kad investicijos į atsinaujinančiųjų išteklių energiją ir tvarią infrastruktūrą bei investicijos į novatoriškas technologijas yra būtinos ES konkurencingumui, tačiau dėl grąžos neapibrėžtumo dažnai yra susijusios su didesne rizika; pažymi, kad

[3] Sverto koeficientas rodo, kiek EIB gali skolinti, palyginus su jo nuosavais ištekliais.

prisiimant didesnę riziką gali padidėti EIB grąžos kintamumas, tačiau pastebi, kad EIB turi kapitalo rezervus (daugiau kaip 56 mlrd. EUR atsargas 2023 m., palyginti su 36 mlrd. EUR 2014 m.), dėl kurių jis gali išplėsti savo rizikingą veiklą;

50. yra susirūpinęs dėl įmonės „Northvolt AB“, baterijų gamintojos, kurios veikla buvo laikoma labai svarbia žaliosios pertvarkos procese, padėties; atkreipia dėmesį, kad įmonė „Northvolt“ naudojasi nemažu EIB skolinimo paketu – šiek tiek daugiau kaip 942,6 mln. EUR suma, sudarančia dalį finansavimo skolintomis lėšomis, sutelkto siekiant išplėsti gigafabriko teritoriją;

51. pabrėžia, kad išplėtus gigafabriko teritoriją buvo tikimasi padidinti metinį baterijų gamybos pajėgumą ir išplėtimas turėjo strateginę reikšmę konkurencingumui pasaulyje; mano, kad EIB intervenciniai veiksmai šioje operacijoje atitiko EIB misiją ir atitiko ES strategijas šiame sektoriuje;

52. ragina Komisiją pradėti vidaus peržiūrą siekiant patikrinti šio pavyzdinio projekto žlugimo priežastis bei aplinkybes ir pasimokyti iš šios patirties, kad panaši situacija nepasikartotų arba ji būtų aptikta ankstyvu etapu;

53. laikosi nuomonės, kad didžiausią pridėtinę vertę ES parama teikia tada, kai skatinamos didelės rizikos investicijos į novatoriškas įmones, didinamas ES strateginių įmonių mastas ir sudaromos sąlygos ilgalaikiams pertvarkos projektams, kuriems neįmanoma gauti finansavimo iš privačiojo sektoriaus; mano, kad, siekiant veiksmingai įgyvendinti programos „InvestEU“ tikslus inovacijų ir konkurencingumo srityse, pagal programą „InvestEU“ turėtų būti finansuojamos didesnės rizikos ir didesnio masto investicijos, o EIB grupė turėtų prisiimti daugiau ir stambesnių didelės rizikos projektų, kuriems finansuoti naudojant programos „InvestEU“ išteklius turėtų būti prisiimama didesnė rizika ir atitinkamai didesnė rizika turėtų būti prisiimama naudojant EIB grupės nuosavus finansinius išteklius;

54. suvokia, kad EIB Valdymo komiteto nariai, prieš pradėdami savo kadencijas EIB, kurios paprastai trunka nuo dvejų iki šešerių metų, savo kilmės šalyse dažnai dirba valstybės tarnautojais, todėl, pereinamuoju laikotarpiu (kuris pailgintas iki 24 mėnesių nuo jų kadencijos EIB pabaigos) laikydamiesi tam tikrų sąlygų, turi teisę naudotis profesinio tobulėjimo galimybėmis; atkreipia dėmesį, kad Valdymo komiteto narių prašoma kuo anksčiau informuoti Etikos ir atitikties komitetą ir prašyti patvirtinimo bet kurioms deryboms dėl galimo įsidarbinimo;

55. primena ne kartą išdėstytus Parlamento raginimus sustiprinti EIB interesų konfliktų vengimo mechanizmą ir pagerinti tokių atvejų nagrinėjimą, taip pat geriau apibrėžti sąlygas, kuriomis EIB pirmininko pavaduotojai gali dalyvauti priimant sprendimus apie operacijas jų kilmės šalyse, ir primygtinai reikalauja, kad šie klausimai būtų sprendžiami ateityje persvarstant Valdymo komiteto elgesio kodeksą;

56. pažymi, kad 2023 m. spalio 31 d. sprendimu byloje 611/2022/KR Europos ombudsmenė konstatavo, kad buvęs pirmininko pavaduotojas dalyvavo tvirtinant EIB ir savo kilmės šalies nacionalinio skatinimo banko[4] finansavimo susitarimus likus kelioms savaitėms iki jo paskyrimo to nacionalinio skatinimo banko generaliniu direktoriumi, nors EIB

[4] Nacionaliniai skatinimo bankai yra EIB ir nedidelio masto projektų, kuriems skiriamos EIB investicijos, finansiniai tarpininkai.

vyriausiasis atitikties pareigūnas patarė vengti bet kokių reikalų su tuo banku, kol vykdoma jo skyrimo procedūra; supranta, kad šis atvejis įvyko, kol dar nebuvo įsigaliojęs dabartinis Valdymo komiteto elgesio kodeksas, kuriame dabar įtvirtintos konkrečios nuostatos dėl galimo Valdymo komiteto narių įsidarbinimo;

57. pastebi, kad, vykstant „sukamųjų durų“ reiškiniui, poveikio švelninimo priemonės, pvz., atskyrimo ir pereinamieji laikotarpiai, yra dažniausiai naudotinos atsargumo sąlygos, ir supranta, kad Valdymo komiteto nariai, įskaitant tuos, apie kuriuos neseniai pranešė žiniasklaida, minėtas priemones įgyvendina ir jų laikosi;

Kontrolė, skaidrumas ir priežiūra

58. apgailestauja, kad Europos Audito Rūmams vis dar nesuteikiama visateisė prieiga prie visų EIB operacijų duomenų; laikosi nuomonės, kad Europos Audito Rūmams turėtų būti suteikta teisė gauti prieigą prie visos informacijos, reikalingos siekiant visapusiškai ir išsamiai įvertinti visas EIB operacijas, skirtas ir atliekamas bet kuriai ES politikai įgyvendinti; ragina Europos Audito Rūmus pasinaudojant visais jų turimais gebėjimais visapusiškai tikrinti visas bet kokią ES biudžeto dalį apimančias operacijas;

59. pastebi, kad pagrindinės atitinkamos audito užduotys pavedamos EIB Audito komitetui, kuris yra visapusiškai nepriklausomas organas; mano, kad kvalifikuotų išorės atstovų dalyvavimas atliekant konkrečias Audito komiteto užduotis galėtų padidinti Audito komiteto analizių objektyvumą;

60. atkreipia dėmesį, kad EIB Skaidrumo politikos nuostatomis suformuojama atvirumo principo ir poreikio apsaugoti neskelbtiną informaciją pusiausvyra; pastebi, jog minėtoje politikoje nurodyta, kokia informacija ir kada turėtų būti skelbiama proaktyviai, pvz., nurodyta, kad projektų santraukos turėtų būti paskelbtos likus bent trims savaitėms iki projektų finansavimo patvirtinimo svarstymo EIB Direktorių valdyboje, taip pat politikoje išdėstytos atitinkamos nukrypti leidžiančios nuostatos;

61. pažymi, kad 2023 m. EIB Direktorių valdyba patvirtino 449 projektus ir kad buvo paskelbtos beveik visos (94 proc.) projektų santraukos, dauguma jų (57 proc. atvejų) iki patvirtinimo; pastebi, kad visos per finansų tarpininkus atliktos EIB operacijos skelbiamos EIB interneto svetainėje ir kad, gavęs prašymą, EIB pateikia išsamius duomenis;

62. primena, kad visi EIB dokumentai yra prieinami bet kuriam asmeniui, laikantis atskleidimui palankios prielaidos; pabrėžia, jog visi pareiškėjai turėtų būti iš anksto informuojami, kad visuomenei bus suteikta kuo platesnė teisė susipažinti su dokumentais ir kad bet kurios atsisakymo priežastys turėtų būti grindžiamos tik išimtimis;

63. pakartoja, kad patvirtinus bendradarbiavimo memorandumą būtų sustiprintas labiau struktūrizuotas Parlamento ir EIB dialogas; šiuo klausimu labai teigiamai vertina beprecedentį EIB bendradarbiavimą su Parlamentu rengiant šią rezoliuciją ir atkreipia dėmesį, kad tai yra apčiuopiama atvirumo ir skaidrumo išraiška;

Tolesni veiksmai, susiję su Parlamento rekomendacijomis

64. ragina EIB ir toliau pranešti apie Parlamento pateiktų ankstesnių rekomendacijų statusą, visų pirma kiek tai susiję su pasiektais rezultatais ir Parlamento prioritetams bei ES politikos priemonėms įgyvendinti atliktų veiksmų poveikiu, taip pat kiek tai susiję su priemonėmis, patvirtintomis siekiant aktyviau duoti atkirtį interesų konfliktams, sukčiavimui, korupcijai ir kitų galimų formų nusižengimams;

°

° °

65. paveda Pirmininkei perduoti šią rezoliuciją Tarybai ir Komisijai ir prašo Tarybos ir EIB Direktorių valdybos surengti diskusijas dėl šiame pranešime pristatytos Parlamento pozicijos.